

LOREDANA GAŠPAROVIĆ

S GALIANOM ZA ŽIVOTA I POSLIJE

Galiano Pahor (1955. – 2008.)

PREMIJERE Iako više ne srećem i ne mogu susresti Galiana Pahora ni u gradu ni u teatru, osjećam kao da je i dalje stalno nazočan. Jer, što znači ne sretati više fizičko tijelo neke osobe, ako je njezina individualnost toliko jaka da je stalno čutiš, vidiš i na neki osoben način s njom komuniciraš.

RAZGOVORI Zvala sam ga "ratar", ne mogavši se nikad dovoljno načuditi da je već u sedam i po izjutra hodao po Korzu, ulazio u zgradu Poglavarstva grada Rijeke, a potom stigao najprije do uprave Kazališta pa u direkciju Hrvatske drame ili na pokus ili u buffet. Kad bih stigla u Propagandu, Gale bi sjeo nasuprot meni i počeli bi razgovori... "Jesi li vidjela moje nove cipele?" pitao bi. "Super, koliko si dao za njih?" odgovorila bih. "Pogledaj me!" ustao bi, zavrtio se i osmijehom svojih razdvojenih sjekutića samozadovoljno uživao u sebi. Uvijek sam morala zaključiti da je jako elegantan, malo otkaćen, savršena umjetničkog izgleda. Davao je pečat teatru. Njegove cipele, čarape, hlače, majice, sakoi, šalovi, kape, satovi, lanci – sve je to izgledalo savršeno, a on je uživao u svemu tome, u svakom detalju. Moglo bi se reći da je narcisoidnost bila jedna od ključnih osobina Galianova karaktera. Ali njegov urođeni talent, iznimna scenska nadarenost, njegove glumačke kreacije, bijahu toliko iznad tih izvanjskosti, da sam sve to doživljavala kao igru jednog vječno zaigranog velikog dječaka. Tako je živ preda mnom da bih najradije rekla: "Sjedni, oraspoloži me!" On bi tada počeo imitirati mene, Mani ili nekoga drugog. Potom bi se digao i uz pozdrav "Bok, srećo!" frajerskim korakom izašao na put prema našem voljenom Kazalištu.

NOVE KNJIGE Koliko rasprava, sukoba, čak i psovki, pa mirenja, i onda opet iznova, u krugu...

DRAME Sjećam se kao danas trenutka kad smo sredinom veljače 1992. u Plavom salonu Poglavarstva Grada odr-

žavali posljednju tiskovnu konferenciju prije premijere Vukova Milutina Cihlara Nehajeva u dramizaciji Darka Gašparovića i režiji Želimira Mesarića u kojoj je Galiano uz središnju ulogu Henryja Thodea igrao još sedam uloga. Upravo sam predstavljala kompletan vizualni dizajn predstave u kreaciji studenata grafičkog dizajna iz klase prof. Zdravka Tišljara na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti. Galiano je kasnio i svi smo se tome čudili jer to nije bio njegov običaj. Tad je dojurio s velikom aktntaškom u ruci, stavio je na stol i rastvorio. Svi su ga zapanjeno promatrali, Galiano se ispričao i velikom gestom pokazao na torbu prepunu parfema, toaletnih vodica i ostalih sličnih preparata.

"Kupite, pomozite umjetniku! Plaće su male, treba mi love!" obratio se Gale nazočnima na čelu s gradonačelnikom. Treba li reći da su svi nagrnuli. U drugi, u deseti je plan bacio marketinšku promociju Vukova, ali tko bi tom luckastom i šarmantnom dječaku-trgovcu zamjerio?!

Ne pamtim više o kojoj se predstavi radilo, sjedili smo u Propagandi i raspravljali o njoj. Znam da sam ustvrdila da predstava nije uspjela. Gale me začuđeno pogledao i dobacio: "Kako nije uspjela kad su mene svi kritičari pohvalili?" Odgovorih: "Bože, Galiano, pa ti nisi predstava." "Da, imaš pravo", pokunjeno će on.

Danas mi se u svijesti opet javlja ta replika "Ti nisi predstava" i mislim: zapravo, Galiano jest predstava, on je kazalište u vrtnji i stalnome pokretu, gotovo da je sama esencija kazališne umjetnosti. Bio je utjelovljenje vječnog načela *Show must go!* Njegova taština i narcizam bijahu samo vanjski djelici velikog umijeća kompletnog kazališnog umjetnika. S istim je intenzitetom i uvjerljivošću glumio dramske i komične karaktere, pjevao i plesao u mjuziklima i operetama, bio sjajnim voditeljem u raznim prigo-

dama, nastupao na festivalima lake glazbe. S istim polem i žarom to može samo uistinu veliki kazališni umjetnik. Sama je njegova pojava potpuno ispunjala pozornicu. A opet, bio je vrlo zahvalan partner koji je zdušno i neštedimice znao pomoći savjetom i primjerom mlađem i još neiskusnom kolegi, kao i onome tko bi na kazališne daske priprio iz drugoga medija. U tom smislu pamtit će se njegova suradnja sa Severinom u *Karolini Riječkoj* (2003.) i *Gospodi Glembajevima* (2007.). To da su sve brojne kon-

troverzije, praćene često s puno buke i bijesa, na kraju ipak raspršene, u velikoj mjeri valja zahvaliti Galianu koji je kao glumački izvršnik i iskusnik nesebično pomogao mladoj kazališnoj debitantici da oslobodena straha i impresioniranosti pred novim zadatkom razvije svoje scenske mogućnosti.

Suradnja s Vitom Tauferom u riječkome glumištu, prije dva desetljeća "malim princem" slovenskoga teatra, bilježila je uspone i padove. Poslije *Revizora 1987.*, gdje je Galiano igrao neodoljivo komičnu ulogu Bobčinskog, Vito je 1989. režirao Shakespearova *Kralja Leara*. Galianu je bila namijenjena uloga Lude. Pokusi su odmicali, Galiano je zajedno s Denisom Brižičem uredno dolazio, ali je Vito stalno odgađao njihov ulazak u predstavu. Na kraju je posve izbacio ulogu Lude, a Galianu i Denisu pripala je funkcija nekih pretpotopnih izvanzemaljaca koji u nalijepljenom finalu nekoliko minuta bauljaju pozornicom. Tad se Galiano, osjetljiv kakav je već bio, zarekao da nikad više neće surađivati s Tauferom. Na sreću glumišta, ipak je dvije godine kasnije prihvatio ulogu Herkulesa/Lude u Krležinu *Kraljevu*. Rana je jesen 1991. Agresija na Hrvatsku već je tu, predstava se radi u ratnom ozračju, iako Riječka nije izravno napadnuta. Galiano je napravio briljantnu kreaciju. Raskošno raspjevan u duetima s Elis Lovrić koja tumači Anku, scenski moćan u duelima sa Žarkom Potočnjakom u ulozi Janeza, osobito blista u grotesknim figuracijama lika. Njegov pokret fascinira, groteskno uvećane špic cipele i golema kovrčava kosa kao da plešu svoju samostalnu igru. Osam godina kasnije Taufer postavlja već treću, posve drukčiju verziju *Kraljeva*. Suoblikovano dobu, sve je premješteno u krutu tranzicijsku zbilju postkomunističkih zemalja. Galiano je sad beščutni, ledeni tajkun u bijelom odijelu, crnoj svilenoj košulji s velikim pozlaćenim medaljonom na prsima. Neprepoznatljiv u odnosu na Herkulesa/Ludu iz 1991., a opet pun silne energije koja zrači pozornicom i gledalištem.

Nisam više aktivno u teatru, ali bez obzira na to i dalje živim s njim, a time i s Galianom. Često mislim da njega, orose mi se oči, ali odmah se sjetim nekih detalja i osmijeh mi zatitra na licu. Posljednji put sreli smo se u bolnici. Zagrlio me s leđa, onako visok i mršav, strašno mršav, okrenula sam se i zagrijurila lice u njegovu njeđra da suspregnem suze. Znala sam da je "igra završena".

Koliko je samo hrabrosti Galiano pronio tijekom svoje duge i nažalost neizlječive bolesti! Od bolesti je u pravom smislu riječi radio kazalište. Sjećam se *Ptica* na Medarevu u režiji Paola Magellija na Dubrovačkim ljetnim igrama 2006. Tad je nosio majice s autoironičnim natpisima, s otvorenim aluzijama na svoju tešku bolest, karcinom na želucu i jednjaku: *Imam oči veće od želuca. Karcinomom do ljepote*. Potom *Kazimir i Karolina*, također u Magellijevoj režiji, u jesen iste godine kad je u svome kazalištu, Hrvatskome narodnom kazalištu Ivana pl. Zajca, proslavio 30. obljetnicu umjetničkog rada. I napokon veličanstveni labuđi pjev: Ignjat Glembaj i barunica Castelli u kontroverznoj *Gospodji Glembajevima* Branka Brezovca u ožujku 2007. U taj je čin uložio sve svoje snage na zalazu, rekla bih da je doslovce izgarao na sceni. Sve slabiji, sve ugasnutiji, a sve moćniji i vatreniji...

Čudesni moj dječake prodornih plavih očiju i široka osmijeha razdvojenih sjekutića...

Čovjek sa šestim čulom! Mogao je pročitati misli, a onda bi tako ubitačno hladno p(ri)ogledao sugovornika da bi se ovaj u trenu smrznuo. Koliko preobrazbi na pozornici! Mladi i stari Fumulo u antologijskome *Vježbanju života* Fabrika i Gašparovića u režiji Georgija Para (1990.), od mladića koji prvi put doživi ženu do iznemogla starca na umoru, raspon od šezdesetak godina, cijeli jedan ljudski vijek. Nadala sam se i željela da ćemo predstavu obnoviti 2000. godine u povodu 10. godišnjice praezvedbe. Autori se nisu složili smatrajući da se više ne može ponoviti onaj intenzitet i žar, a osim toga mnogi glumci više ne mogu uvjerljivo odigrati svoje uloge. "A ja bih", rekoh tada, "Galianu i danas vjerovala da gubi nevinost! Istina, prošio je deset godina, ali on još uvijek svojom glumačkom snagom i umijećem može uvjerljivo predočiti i mladića na pragu života i starca na umoru."

Kao što me svojom pjesmom s MIK-a, *La bella Fiumana*, prenosio u doba moje mladosti pa bih na trenutke povjerovala da je pjesma namijenjena baš meni, tako to i sad osjećam, makar zvučalo i sujetno.

To je moć umjetnika, jedinstvena i samo njemu moguća.

Snivam da ću jednoga dana, kad mi duša poleti u nebeska prostranstva, ugledati "zelenu livadu" iz *Jalte, Jalte!* s Grišom u obličju Galiana Pahora koji mi pjeva svojim dubokim, sonornim, a opet baršunastim baritonom o zemlji vječnoga mira, sklada, ljubavi i ljepote.

Ö. von Horváth, *Kazimir i Karolina*, 2006.